

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Juris Canonici A. R.P. Paulo Laymanno Societatis Jesu Theologo SS.
Canonum In Alma, Catholica, Et Episcopali Universitate Dilingana
Professore Qvondam Ordinario, Prælectionibus Academicis Illustrati

Laymann, Paul

Dilingæ, 1673

Capitvlvm XIII. Tertio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62587](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62587)

impediens, seu prohibens, ne incestuosus ad alias nuptias post mortem licitè transeat.

1 **Not. I.** Si actus suapte naturâ occultus sit & sensibus non patens, vt fornicatio, tunc præsumptiones violentæ ac moraliter certæ, quæ ex proximis oriuntur indicii, faciunt probationem plenam si agatur civiliter vt hîc, quin etiam si agatur criminaliter ad pœnam adulterii vel incestus, sicuti docet hîc gloss. & dixi in *c. Præterea. 27. de testib.*

2 **Not. II.** Incestus commissus cum consanguineo coniugis numeratur inter impedimenta matrimonii impediencia seu prohibentia, ne solutis nuptiis post mortem coniugis incestuosus ad alias licitè transeat, sed alia impedimenta hodie per consuetudinem ferè abolita esse monui *lib. 4. Th. Mor. p. 4. cap. ult.*

CAPITVLVM XIII.

Tertio.

PARAPHRASIS.

Titius cum Caia verbis de præsentate contraxit, postea neptis sponsæ posiliit ad matrimonium accusandum, dicens se à Titio antea carnaliter cognitam esse, testes quoque à muliere producti dicebant, se pro certo habere, quod neptis illa fuerit concubina Titii, cuiusque rei indicia afferebant, quod sæpe illos viderint per prata, & nemora, vias & inuia simul vagantes, & super hoc viciniæ quoque se testimonium recepisse. Verùm quia iudex non sufficienter probatum esse existimauit, ad maiorem certitudinem iuueni & nepti sponsæ iuramentum detulit, qui seorsim confessi sunt, carnalem copulam inter ipsos intercessisse, licet interim iuuenis nollet à suâ sponsa separari. Hoc intellecto Clemens III. responderet fore consultius, si matrimonialiter non

coniungantur, sed sponsalibus solutis separentur, præsertim cum res occulta non sit, sed à pluribus vt manifesta prædicetur.

SUMMARIUM.

1. *Nomine sponsi & sponsa quid latè, quid strictè & propriè intelligatur.*
2. *An nomine mariti & vxoris comprehendantur etiam vir & mulier, qui matrimonium contraxerunt, non autem consummârunt.*
3. *Ex pluribus indiciiis simul junctis moueri potest iudex ad iudicandum, subesse impedimentum matrimonii dirimens affinitatis.*
4. *Allegans propriam turpitudinem auditur, si anime periculum vertatur.*

Not. I. Nomine sponsi & sponsæ interdum intelliguntur, qui matrimonium contraxerunt, sed non consummârunt, vt videre est *cap. 1. S. Matthæi. vers. 18. cum esse desponsata Maria Joseph, &c.* propriè tamen sponsi appellantur qui nuptias non contraxerunt, sed promiserunt, vt videre est apud *Conaruuuam. 4. decret. p. 1. cap. 1. n. 4.* seruari tamen potest distinctio quam tradidi *lib. 5. Th. Mor. Tract. 10. p. 1. cap. 1. n. 1.* vt in materiâ fauorabili nomine sponforum intelligantur etiam, qui matrimonium contraxerunt & non consummârunt, non item in materiâ odiosâ, id verò magis dubitatur, num nomine mariti & vxoris comprehendantur etiam vir & mulier, qui matrimonium legitimo consensu contraxerunt, non autem consummârunt, exempli causa si statuto cautum sit, vt maritus partem dotis lucretur, si vxor absque liberis decederit, lucrabiturnè, si ante matrimonii consummationem decedat vxor, arbitratur lucratum, si sponsa de præsentate in domum viri ducta fuerit seu nuptiæ celebratæ, cum sit propriè nupta & vxor, vt constat ex *l. Cui fuerit. 15. ff. de condit. 2.* alioquin à dote lucranda vir excludendus foret

foret, et si multo tempore continentiam pari consensu cum vxore seruasset, quod sine ratione diceretur, cum nuptias non concubitus, sed consensus faciat, contra hanc tamen partem sensit. *Sanch. lib. 1. de matrim. Diss. 1. n. 5.*

Sin autem mulier mortua sit, antequam in domum viri, cui verbis de presente desponsata erat, deducta fuit, tunc maritus non lucrabitur dotem, ut docet *Abbas. in c. Ex publico. n. 7. de conuers. coniugat. Felin. hic. colum. 5.* cum enim versemur in materiâ exorbitante à communi iure, verba strictam & magis propriam interpretationem habere debent, non autem propriè vxor dici solet, sed magis sponsa, quæ in viri domum nondum deducta est, seu marito non cohabitauit.

3 Not. II. Licet nec fama seu rumor viciniæ, nec ipsa coniugum confessio de intercedente impedimento sufficiat ad diuortium quoad vinculum matrimonii. *c. Super eo. 5. de eo. qui cognouit &c.* tamen si plura talia iuncta sint, ut in casu huius capituli, ubi erant probata indicia, saltem remota fornicationis cum consanguineâ sponsæ, fama viciniæ, confessio viri, alioqui propendentis ad sponsam ducendam, sufficienter animum iudicis informare possunt ad iudicandum, subesse impedimentum dirimens affinitatis, ita *gloss. hic. & in cap. Si duo. 14. verb. confissi. causa. 35. quest. 6.*

Nota III. Allegans propriam turpitudinem auditur, si anime periculum vertatur, ita *glossa hic. verb. præcognitam.*

CAPITULUM XIV.

Literas.

PARAPHRASIS.

Episcopus Altifiodorensis quosdam ob hæresis crimen impetebat, ex quibus unus erat G. Pontifex causam delegauit duo-

bus; in quos deinde partes tanquam arbitros sub certâ penâ compromiserunt, reseruata tamen ipsis potestate delegatâ, coram his arbitris G. hæresin confessus est, fratrem quoque suum eidem sceleri obnoxium denuntiavit, postea verò cum dictus frater coram Bituricensi Episcopo tanquam de hæresi suspectus se purgare deberet, ipsemet G. compurgator eius exitit: quomobrem Innocent. III. illum de hæresi suspectum habuit, quia quod antea dixerat, postea negauit, & vel ante mendacium dixerat, asserendo fratrem hæreticum esse, vel postea periurium commisit, illud ipsum negando, quia verò credibile non est, illum eo tempore (maximè contra proprium fratrem) cum Zelo fidei catholicæ accensus erat, tam grauitè mentitum esse, præsumendum est eum postea peierasse, cum fratrem purgauit, sed quia Papa noluit illum propter solam quamuis vehementem suspicionem de graui crimine condemnare, mandat iudicibus, ut præter juratoriam cautionem, aliam insuper recipiant securitatem de penâ temporali soluenda, nisi penitentiam sibi iniunctam peregerit, & ita ex penitentia acta apparebit, num in tenebris in luce ambulet, & num verè penitens sit, quòd si appareat verè catholicum esse, ipsum defendant, sin minus, ut hæreticum condemnent.

SUMMARIUM.

1. Partes possunt compromittere in iudices delegatos, imò etiam in iudicem Ordinarium in civilibus, non autem criminalibus.
2. Presumptio vna tollitur per alteram contrariam vehementiorem.
3. Ex solis presumptionibus non facillè aliquis de graui crimine damnandus est.

Not. I. Partes contendentes compromittere possunt in iudices delegatos, imò etiam